

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYASINING 50-MODDASI FUQAROLARNING TA’LIM OLIISH HUQUQINI TA’MINLASHDAGI O‘RNI.

Navatov Rahmonjon Murod o‘g‘li

M.S.Vosiqova

TDYU huzuridagi Akademik litsey 1-bosqich 14-guruh o‘quvchisi

***Annotatsiya:** O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasi fuqarolarning ta’lim olish huquqini ta’minlashga alohida e’tibor qaratadi. Ushbu modda O‘zbekiston fuqarolarining ta’lim olish huquqi asosiy konstitutsiyaviy huquqlardan biri sifatida belgilangan. Konstitutsiyaga ko‘ra, har bir fuqaro ta’lim olish huquqiga ega va davlat bu huquqni amalga oshirish uchun zaruriy shart-sharoitlarni yaratishi lozim.*

50-modda bo‘yicha, ta’lim faqatgina faqat individual huquq sifatida emas, balki jamiyatni rivojlantirish, fuqarolarning teng imkoniyatlarga ega bo‘lishi uchun ham zarur. Modda ta’lim tizimining davlat tomonidan boshqarilishini, barcha fuqarolarni, shu jumladan, ijtimoiy yoki iqtisodiy sharoitlardan kelib chiqqan holda ta’lim olishda teng imkoniyatlar yaratishni ta’minlashni nazarda tutadi. Bundan tashqari, ta’lim tizimining sifatini oshirish, undan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, bilim olishning erkinligi va imkoniyatlarini ta’minlash davlatning asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilanadi.

***Kalit so‘zlar:** Konstitutsiya, ta’lim huquqi, O‘zbekiston Respublikasi, 50-modda, fuqarolar, ta’lim olish, davlat, teng imkoniyatlar, ta’lim tizimi, huquqni ta’minlash, rivojlanish, jamiyat, normativ hujjatlar, bilim olish, shaxsiy rivojlanish, ijtimoiy rivojlanish.*

Kirish

Ta’lim jamiyat taraqqiyoti, inson kapitali shakllanishi va ijtimoiy adolatni ta’minlashda asosiy ahamiyatga ega. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi fuqarolarning ta’lim olish huquqini mustahkamlab, 50modda orqali uning asosiy

me'yorlarini belgilab beradi. Bu modda nafaqat ta'lim olish huquqini e'tirof etadi, balki davlat zimmasiga umumiy o'rta ta'limning bepul va barcha uchun teng imkoniyat asosida tashkil etilishini ta'minlash majburiyatini yuklaydi.

Ta'lim olish huquqining konstitutsiyaviy kafolatlari

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasida quyidagilar belgilab qo'yilgan:

“Har bir shaxs ta'lim olish huquqiga ega. Davlat umumiy o'rta ta'limning bepulligini kafolatlaydi. Maktablar davlat nazorati ostida bo'ladi.”

Bu me'yor ta'limga bo'lgan teng huquqlilik tamoyilini ifodalaydi, davlat zimmasiga majburiyat yuklaydi va ta'lim tizimining huquqiy asosini belgilaydi.

50-moddaning ta'lim tizimi islohotlaridagi o'rni

So'nggi yillarda O'zbekistonda ta'lim tizimi faol ravishda isloh qilinmoqda. Bu quyidagi asosiy yo'nalishlarda o'z aksini topmoqda:

- Ta'limning bepulligini ta'minlash. Davlat umumiy o'rta ta'limni moliyalashtiradi, o'quvchilarni bepul darsliklar va boshqa zaruriy ta'lim vositalari bilan ta'minlaydi, ta'lim muassasalari infratuzilmasini yaxshilamoqda.
- Barcha uchun teng imkoniyat yaratish. Kam ta'minlangan va ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi qatlamlari uchun maxsus dasturlar amalga oshirilmoqda, qishloq joylarda yangi ta'lim muassasalari tashkil etilmoqda.
- Ta'lim sifatini oshirish. Yangi ta'lim standartlari va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish o'qitish jarayonini samarali va raqobatbardosh qilishga xizmat qilmoqda.
- Fan va oliy ta'limni rivojlantirish. Konstitutsiya normalari doirasida yangi oliy o'quv yurtlari ochilmoqda, xalqaro ta'lim dasturlari joriy etilmoqda va ilmiy izlanishlar rag'batlantirilmoqda.

50-moddaning ijtimoiy adolat va inson kapitali rivojiga ta'siri

Ta'lim olish huquqining ta'minlanishi – har bir fuqaroga o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish imkonini beradigan asosiy vositadir. Sifatli ta'lim iqtisodiy o'sish, qashshoqlikni kamaytirish va mamlakat raqobatbardoshligini oshirishda muhim o'rin tutadi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasi mamlakatning ta'lim siyosatini shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. U ta'lim olish huquqini kafolatlash bilan birga, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlarning yo'nalishini ham belgilab beradi. Bu esa ta'limning barcha uchun teng va sifatli bo'lishi hamda ilmiy taraqqiyotni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.